

Roko Prkačin

ZAJEDNICE KRŠĆANSKOG ŽIVOTA

Što su i što žele „Zajednice kršćanskog života” (ZKŽ)? One su laički duhovni pokret nastao god. 1967. u Rimu. Žele duhovno formirati i vjerski odgajati zauzete laike u Crkvi i u svijetu. Nastale su od Marijinih kongregacija (MK), uzevši novo ime, koje je u duhu i prema smjernicama Drugoga vatikanskog sabora.¹

Središnja uprava ZKŽ—a sada je u Rimu. Kao duhovni pokret laika raširen je po svim kontinentima. Iako je nadahnut smjernicama Drugoga vatikanskog sabora, osobito apostolskom zauzetošću, u sebi je sačuvao dosta elemenata MK. To nam može osvijetliti i kratki povijesni osvrt, na temelju kojega se može uočiti da su ZKŽ novo rađanje MK.

I. Nastanak i razvitak MK

Nerijetko velike duhovne akcije počinju skromno. Tako je bilo s MK, koje su počele rasti kao gorušičino zrno, a prerasle su u golemo stablo u Crkvi.

U Rimskom kolegiju Družbe Isusove kao profesor latinskog jezika i odgajatelj živio je i radio mladi isusovac Jean Leunis (1535.–1584). U svojih učenika njegovao je osobito pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji. Da bi se to štovanje što bolje uređilo i što više sačuvalo, osniva sa skupinom učenika posebni zbor, “congregatio”, kojemu odredi i pravila. Bila je to prva MK, a činili su je najmlađi gimnazijalci. Bilo je to 1536. godine.

---

¹ Zajednice kršćanskog života = ZKŽ, Marijine kongregacije = MK

Plodovi su se brzo očitovali. Među učenicima nastalo je zdravo natjecanje u stjecanju vrlina i znanja. Njihov je primjer vrlo pozitivno djelovao na druge učenike, pa su ih slijedili. Ubrzo su i drugi kolegiji Družbe Isusove saznali za ovu MK, pa se i u drugim mjestima i zemljama osnivaju slične MK. Papa Gagur XIII., videći duhovne plodove u mladeži, bulom „Omnipotentis Dei” od 5. prosinca 1584. potvrdi prvu rimsku MK, obdari je mnogim oprostima i proglasi je maticom, „prima primaria”, kojoj su imale biti pripojene sve druge MK da bi dobile oproste. Ujedno su sve MK bile povjerene brizi generala Družbe Isusove.²

Prve su MK bile učeničke. No ubrzo su se počele osnivati i za druge staleže. Tako su nastale brojne staleške MK. Ženske MK počele su se osnivati god. 1750. I one su se ubrzo razgranale po čitavu svijetu.

MK su uistinu postale duhovne i vjerske zajednice koje idu za tim da u svojim članovima goje pravu pobožnost prema Bl. Dj. Mariji. Uz njezin zagovor i pomoć članovi MK nastoje biti revni kršćani koji svojski rade oko posvećenja u svojem staležu i koji se prema mogućnostima brinu za spasenje drugih.³

Trideset godina nakon što je Sveta Stolica potvrdila prvu MK u Rimskom kolegiju Družbe Isusove, osnovana je prva MK i u našim krajevima. Osnovali su je isusovci 1614. u Zagrebu. Nakon toga osnovane su MK i u drugim mjestima gdje su isusovci radili: u Dubrovniku, Varaždinu, Rijeci, u Požegi... Uz razvijanje prosvjetnog rada, MK su djelovale i karitativno. Bilo je u tom vremenu 15 MK u našim krajevima.⁴

II. Zamiranje i oživljavanje MK

Kao što svako Božje djelo mora proći teške kušnje, tako ni MK nisu bile pošteđene. Kad je papa Klement XIV. 1773. ukinuo red Družbe Isusove, bio je to smrtni dan za većinu MK. Utrnule su u mnogim narodima, pa i u našem, jer su uglavnom bile priključene apostolskim djelima Družbe Isusove. Neke su se ipak održale i potpale pod biskupsku upravu.⁵

Nakon nove uspostave Družbe Isusove 1814. MK su ponovno oživjele. Sveta Stolica ovlašćuje generala Družbe Isusove da složi pravila MK i da preuzme njihovo vodstvo, te da priključuje nove MK onoj prvoj u Rimu. Družbi Isusovoj vraćena su sva prava i sve povlastice s obzirom na MK.

MK u našim su krajevima oživjele tek 1856. i polako se ponovno širile u raznim staležima. Kad je pak osnovana MK sveučilištaraca 1903., „academica minor”, MK su počele nicati u većem broju. Počelo se izdavati i posebno glasilo „Pod zastavom Bezgrešne” (1907.), koje se od 1910. zove „Zastava Bezgrešne Djevice”. Glasilo se nije moglo dugo održati, pa je 1913. spojeno s „Glasnikom Srca Isusova i Marijina”. Broj pretplatnika Glasnika narastao je na 45.000, a broj MK u nas povećao se na 146.⁶

² Usp. Emile Villarei, *Les Congregations Mariales*, Paris, Beauchesne, 1947.

³ Usp. *Vjesnik MK*, 4 (1928), str. 49.

⁴ Usp. *Vjesnik MK*, 3 (1925), str. 38–40.

⁵ Usp. *Vjesnik MK*, 1 (1936), str. 65–68.

⁶ Usp. Stjepan Babunović, „Historijski pregled hrvatskih MK i sadanje njihovo stanje 1971”, u: „I. Sastanak hrvatskih upravitelja MK”, Zagreb 1917, str. 13–17.

S naglim razvitkom MK u prvim desetljećima ovog stoljeća general Družbe Isusove o. Wladimir Ledochowski uspostavlja 1925., središnji Sekretarijat za MK u Rimu. Ovaj je koordinirao rad svih MK po svijetu i povezivao duhovnošću duhovnih vježbi sv. Ignacija Lojolskog.

Marijine kongregacije u nas su posebno cvale između dvaju svjetskih ratova. Bilo je tada 159 aktivnih MK, koje su se posebno hranile duhovnim vježbama. Imale su, naime, pravilo: „Svake će se godine kroz nekoliko dana obavljati duhovne vježbe sv. Ignacija...”⁷ U Zagrebu su tada postojala dva doma duhovnih vježbi, na Jordanovcu za muške i na Vrhovcu za ženske, u kojim su kongreganisti mogli obavljati svoje duhovne vježbe. Papa Pio XII. u buli „Bis saecularis” god. 1948. upravo poziva i potiče sve MK da se ponovno vrate na duhovne vježbe.⁸

Pod utjecajem novih prilika i problema u MK u Rimu je 1953. osnovana Svjetska federacija MK, koja je ujedinjavala sve MK u svijetu. Ona je započela proces obnove unutar MK. Tako su tradicionalne strukture MK malo-pomalo gubile svoje izvorno značenje i sve su više postajale autonomni pokret. To se posebno očitovalo i na kongresima Svjetske federacije MK: u Rimu 1954., u New Yorku 1959., u Bombay 1964. i na kraju u Rimu 1967.⁹

III. Svjetska federacija ZKŽ.

Svjetska federacija MK na generalnoj skupštini, koja je održana od 19. do 21. listopada 1967. u Rimu, u svjetlu koncilске obnove, mijenja ime u Svjetsku federaciju ZKŽ. To je uistinu drugo rođenje MK.

Izrđena su tada nova pravila: „Generalni principi i statuti” za Svjetsku federaciju zajednica kršćanskog života, koje je Sveta Stolica potvrdila 1968. Časopis MK *Acies ordinata* mijenja ime u *Progressio*. Da bi se osigurala čvrsta veza s hijerarhijom, Sveta je Stolica imenovala crkvenog asistenta Svjetske federacije ZKŽ. Za njegova zamjenika primljen je onaj otac kojega bi general Družbe Isusove stavio na čelo Sekretarijata pokreta u Rimu.

Tako je Svjetska federacija ZKŽ postala autonomni pokret laika, koji više nije bio pod vodstvom generala Družbe Isusove. Federacija ZKŽ zauzela je mjesto koje je imala prva rimska MK i postala je jamstvo čitavog duhovnog pokreta.

Ipak su ZKŽ ostale bliske Družbi Isusovoj. One su stalno računale na njezinu pomoć i suradnju, jer su formirane prema apostolskoj viziji sv. Ignacija Loyolskoga. Svrha ZKŽ i način njihova života zacrtani su u „Generalnim principima” koji obvezuju sve članove.¹⁰

1. Značajke ZKŽ

Duhovni pokret ZKŽ označuje posebno put kršćanskog života za laike. Svoje članove želi formirati za služenje Crkvi u redovitim životnim prilikama u svijetu. Članovi se okupljaju u male skupine koje čine članovi podjednake životne dobi,

⁷ *Vjesnik MK*, 1 (1930), str. 57.

⁸ *Acta Apostolicae Sedis*, 40 (1948), str. 393.

⁹ *Usp. Progressio*, Supplement n. 14, str. 31.

¹⁰ *Usp. Progressio*, Supplement n. 14, str. 59–60.

sličnih zanimanja i staleža. Skupina sama određuje polje duhovnog rada prema vlastitim mogućnostima i potrebama.

Duhovnost ZKŽ usmjerena je na dioništvo u pashalnom misteriju, kako se očituje u Svetom pismu, liturgiji i u crkvenoj nauci. Duhovne vježbe sv. Ignacija Loyolskoga poseban su izvor duhovnosti. Uz to veliku pomoć nalaze u osobnoj molitvi i duhovnom vodstvu, što je uvjet da se Bog nađe u svim stvarima.

Povezanost s Kristom vodi do povezanosti s Crkvom, po kojoj Krist nastavlja svoju misiju spasenja. Kao članovi Crkve, sudjeluju, prema konkretnim okolnostima, u crkvenom životu i suraduju sa službenicima Crkve. Svaka skupina ostvaruje zajedništvo u Kristu kao dio Mističnog Tijela. To je pak zajedništvo otvoreno svakome crkvenom zajedništvu.

Članovi ZKŽ, kao članovi Božjeg naroda, primaju misiju da budu Kristovi svjedoci i da rade na posvećenju vremenitih dobara. U tome im posebno pomaže revizija života i duhovno razlikovanje.

Djevica im je Marija uzor suradnje s Kristom. Ona ih nadahnjuje da ostvaruju misiju služenja koju su primili u sakramentu krštenja i potvrde, u konkretnim svjetskim prilikama. Zato posebno časte Majku Isusovu i Majku svih ljudi, oslanjajući se na njezin zagovor u ispunjenju svojega zvanja.

2. Način života u ZKŽ

Ulazak u skupinu ZKŽ pretpostavlja kršćansko zvanje i poziv. Novi članovi kroz jednu godinu provjeravaju vlastite mogućnosti i privikavaju se na način života ZKŽ. Kroz to vrijeme preporučuju se duhovne vježbe, kako bi se došlo do zrele odluke. Nakon što ga skupina prihvati novi se član uključuje u zajednicu i preuzima vremenu obvezu koja se obnavlja.

ZKŽ pružaju članovima duhovna sredstva da razvijaju ljudsku, duhovnu, vjersku i apostolsku misiju svojega života. To uključuje dnevnu osobnu molitvu, osobito utemeljenu na Svetom pismu, ispitivanje savjesti, sadramentalni život, često pribivanje sv. misi, duhovno vodstvo, posebnu ljubav prema Djevici Mariji i godišnje duhovne vježbe.

Članovi ZKŽ nose osobnu odgovornost za sudjelovanje na sastancima koji se redovito održavaju dva puta mjesečno. Glavnu odgovornost za zajednicu vodi izabrani tim u koji ulazi i crkveni asistent.

Svaka ZKŽ prihvata „Generalne principe i statute” duhovnog pokreta. To je preduvjet za svako učlanjenje u lokalnu i preko nje u svjetsku federaciju ZKŽ. Crkveni autoritet odobrava uspostavljanje ZKŽ. Crkveni pak asistent redovito je svećenik, a u posebnim slučajevima može biti neka kvalificirana osoba koju odobrava crkvena vlast.

Zaključak

Iz povijesnog osvrt na MK očito se vidi da su ZKŽ novo izdanje MK ili pak znače njihovo novo rađanje. ZKŽ kao duhovni i laički pokret ujedinjuje duhovne vježbe sv. Ignacija Loyolskoga, zajedništvo i odgovornost laika u služenju Crkvi i svijetu. U te tri točke pokazuje se nešto novo i nešto staro: duhovne su vježbe izvorna ka-

rizma MK, zajedništvo, koje je bilo i u MK, otkriva nove poticaje u Crkvi, a razvijanje laičke odgovornosti oznaka je suvremene Crkve.

Iako su ZKŽ autonomni duhovni pokret, čvrsto su povezane s Družbom Isusovom. „Ako je taj pokret ovih posljednjih godina postigao svoju punu autonomiju, time on za Družbu Isusovu nije postao manje izabrano sredstvo služenja i posebni instrument apostolata u aktualnim okolnostima, te u isto vrijeme izvor nadahnuća”.¹¹

Svjetska federacija ZKŽ uistinu i traži čvrstu povezanost i suradnju s Družbom Isusovom. Na molbu ZKŽ papa Ivan Pavao II. imenovao je 5. prosinca 1984. generala Družbe Isusove o. Kolvenbacha za crkvenog asistenta Svjetske federacije ZKŽ. Time se ponovno pokazuje kako se duhovni pokret zKŽ želi vratiti ignacijanskim izvorima i biti čvršće povezan s Družbom Isusovom.

UREDNIŠTVO JE PRIMILO

EVANGELIZIRATI „SEKULARIZIRANU” EVROPU. Niz „Dokumenti” 80. Str. 74. Broširano. Cijena 360 din.

Josip Jakšić: BOG JE S NAMA. Tako je bilo tada tako je i sada. Kateheze za vjeroučitelje i roditelje kao pomoć za odgoj djece u vjeri. Priprema za Euharistiju. Niz „Katchetski priručnici” 31. Str. 250. Broširano. Cijena 1.800 dinara.

POHVALA BOGORODICI I KRISTU ČOVJEKOLJUPCU (AKATIST). Priredio Zvonimir Kurečić. „Metanoja” 76. Str. 88. Broširano. Cijena 640 dinara.

Adalbert Rebić: BLAŽENSTVA. Niz „Riječ” 14. Str. 92. Broširano. Cijena 980 dinara. Tumačenje Isusovih evanđeoskih blaženstava.

IZIDOR POLJAK (1883.–1924.). Zbornik. Uredio p. Josip Rožmarić SJ. Str. 120. Broširano. Cijena 1200 dinara. Zbornik radova Književnog simpozija u Trakošćanu 7. svibnja 1983.

STRIP: SLAVENSKI APOSTOLI I PROSVJETITELJI ĆIRIL I METHOD. Svezak 2: U ZEMLJI KAZARA. Crta Radovan Devlić, kolorira Igor Kordej, tekst stripa Dubravko Horvatić, povijesni komentar Mihael Lacko SJ. Četverobojan tisak. Str. 32. Broširano. Cijena 400 din.

I. Bifli – F. Vignezia: EUHARISTIJA I NJEZINA POVIJEST. Niz „Kana klub ‘David’” II/1. Ponovljeno izdanje. Veliki format. Četverobojni tisak. Str. 120. Tvrdi uvez. Cijena 2.400 dinara. Ova je knjiga zamišljena kao pomagalo za euharistijski pastoral.

Franc Grivec: SLAVENSKI BLAGOVJESNICI SVETI ĆIRIL I METHOD. Niz „Likovi” 5. Str. 240. Cijena 1.600 din. Klasično, do danas nenadmašeno djelo o svetoj braći i njihovoj slavenskoj misiji.

Nicolas Herman: BOD NADOHVAT DUŠE. Ponovljeno izdanje. Niz „Metanoja”. Cijena 840 din. Sve više čitani mistik XVII. stolj. zvan Brat Lovro. Njegova mistička iskustva.

Zdenka Miletić: GLAZBENA ZRNCA IZ BOSNE. Niz „Mala knjižnica ‘Kane’” 40. Str. 300. Cijena 1.800 dinara. Zapisi o crkvenoj, pučkoj i muslimanskoj tradiciji pjevanja u Bosni.

Narudžbe za sve ove knjige slati na: Kršćanska sadašnjost, Marulićev trg 14, 41000 Zagreb, pp 434.

¹¹ *Acta Romana*, XVI, str. 71.